

JAARVERSLAG 2025
STICHTING TERUG NAAR HET BEGIN
WWW.TERUGNAARHETBEGIN.NL

MUZIEK – THEATER – KUNST – VERHALEN

Inhoudsopgave

1. Bestuursverslag	3
Beschrijving activiteiten editie 2025	3
Samenwerkingen en partnerschappen	4
(Artistische) relaties met maatschappelijke- en ketenpartners, collega-organisaties en andere fondsen	4
Inbedding	5
Reflectie op organisatorische gang van zaken	6
Kernteam, bestuur en (externe) partners	7
Werkzame personen festivalorganisatie	7
Blik op de toekomst	8
Overzicht bestuursleden en rooster van aftreden	9
Uitgangspunten	9
Aftreedrooster bestuur	9
2. Jaarrekening	10
Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	10
Toelichting exploitatierekening	14
3. Prestatieoverzicht	15
Prestatieoverzicht	15
Speellijsten	15
Publiek en publieksbereik	17
Bijlagen	18
Bijlage 1: Ondertekende PDF online vragenlijst	18

1. Bestuursverslag

Beschrijving activiteiten editie 2025

De zestiende editie van Terug naar het begin (TNHB) vond plaats van 23 tot en met 25 mei 2025 en markeerde een bijzonder moment voor het festival. Het jaar begon met erkenning vanuit de sector: tijdens Eurosonic Noorderslag werd TNHB door het Popgala Noord onderscheiden als Klein Festival van het Jaar. Deze waardering onderstreepte de kracht van het festivalconcept, waarin kleinschaligheid, artistieke kwaliteit en sterke verankering in de regio samenkomen.

De organisatie kijkt in 2025 terug op een inhoudelijk sterke editie, waarin de ingezette artistieke koers verder is verdiept. TNHB bracht in 2025 wederom kunst tot leven in de historische kerken en het landschap van de Eemsdelta. Het festival presenteerde een veelzijdig programma met podiumkunsten, waaronder muziek, dans, spoken word en beeldende kunst, aangevuld met verdiepende activiteiten waarin ontmoeting, participatie en context centraal stonden. De editie kenmerkte zich door een aangescherpte artistieke visie, waarin de relatie tussen voorstelling, locatie en landschap verder werd verdiept. Makers werden expliciet uitgenodigd om hun werk te ontwikkelen in dialoog met de specifieke eigenschappen van de kerken en de omgeving. Dit resulteerde in intieme, locatiegebonden voorstellingen waarin publiek en makers samen een geconcentreerde beleving deelden.

De aangescherpte artistieke visie, met nadruk op locatiegebonden werk, heeft in de praktijk overtuigend uitgedaagd, zichtbaar in de openingsavond. Verspreid over drie kerken in Loppersum, Holwierde en Tjamsweer presenteerden Karima el Fillali, LeineRoebana en Eva van Manen speciaal voor TNHB ontwikkelde premières. Deze voorstellingen waren inhoudelijk en vormelijk afgestemd op de locaties en kregen op de openingsavond een exclusief karakter, met aanvullende elementen ten opzichte van de uitvoeringen later in het weekend. Hiermee zette TNHB direct de toon voor een editie waarin artistieke inhoud en context nauw met elkaar verweven waren.

Gedurende het festival kwam deze werkwijze terug in diverse samenwerkingen en cross-overs. Zo werkte dansgezelschap LeineRoebana samen met vocalisten van het Prins Claus Conservatorium, wat resulteerde in een bijzondere wisselwerking tussen dans, zang en kerkakoestiek. Eva van Manen liet zich inspireren door lokale verhalen en componeerde nieuw werk rond de “hoeders van Tjamsweer”. Ook ontstonden nieuwe verbindingen tussen makers uit verschillende disciplines, zoals de samenwerking tussen Noordstaat-artiesten en spoken word-artiest Manu van Kersbergen. Deze artistieke kruisbestuivingen zorgden voor een dynamisch programma waarin gevestigde namen en jong talent elkaar versterkten.

Naast het hoofdprogramma bood TNHB ruimte aan jong talent en experiment. Studenten van de theateropleiding van Noorderpoort presenteerden korte solovoorstellingen in Jeugdsoos Flits, aansluitend op een voorstelling van LeineRoebana. Dit bood hen de mogelijkheid om in een professionele context werk te tonen en ervaring op te doen met publiek.

Een ander onderdeel van het festival werd gevormd door de zogeheten kijk-ommetjes: kleinschalige wandelroutes onder begeleiding van lokale gidsen. Deze routes verbonden de voorstellingen met het landschap en de geschiedenis van de regio en boden bezoekers context en verdieping. Verhalen over dorpen, bewoners en erfgoed werden tastbaar gemaakt, onder meer door bijdragen van lokale experts zoals kalkkenner Dirk van Impen. Onderweg konden bezoekers verblijven op informele ontmoetingsplekken, zoals boomgaarden, molens en theetuinen, waar ruimte was voor rust, ontmoeting en kleinschalige optredens.

Daarnaast werd het programma uitgebreid met verdiepende en participatieve projecten. Zo konden bezoekers tijdens Klinkt als Noord actief bijdragen aan een interactieve geluidskaart van het gebied, waarin geluid, muziek en landschap samenkwamen. Het audio-collectief Ruimtereis presenteerde met De Provincie XL een serie locatiegebonden luisterverhalen die speciaal voor TNHB werden ontwikkeld. Ook werd een waterwandeling georganiseerd waarin de relatie tussen landschap, waterbeheer en geschiedenis centraal stond.

Nieuw in 2025 was het bootprogramma, waarbij bezoekers per rondvaartboot door het wierdenlandschap reisden richting Appingedam. Onderweg maakten zij kennis met kunst op bijzondere locaties en verkenden zij de stad via een samengesteld programma van concerten, installaties en andere activiteiten. Dit programmaonderdeel bood een alternatieve manier om het festival en de regio te ervaren.

De verbinding met de lokale gemeenschap bleef een essentieel onderdeel van TNHB. Dorpshuizen fungeerden als gastvrije ontmoetingsplekken waar bezoekers werden ontvangen door bewoners. Ook in de festivalaankleding werd samengewerkt met regionale dagbestedingslocaties, wat resulteerde in herkenbare en handgemaakte elementen die bijdroegen aan de sfeer en identiteit van het festival.

Ten slotte werd ingezet op bereikbaarheid en spreiding van publiek. Via een festivalbus tussen Groningen en het festivalgebied en aanvullende fietsverhuur werd het voor bezoekers mogelijk om de verschillende locaties goed te bereiken en het programma in samenhang te beleven.

Met deze combinatie van artistieke kwaliteit, locatiegericht werken en sterke lokale inbedding wist TNHB in 2025 opnieuw een onderscheidende en betekenisvolle festivaleditie neer te zetten.

Samenwerkingen en partnerschappen

In dit hoofdstuk wordt gereflecteerd op de samenwerkingen, inbedding en partnerschappen die van betekenis zijn voor TNHB.

(Artistieke) relaties met maatschappelijke- en ketenpartners, collega-organisaties en andere fondsen

Artistiek gezien ontwikkelt TNHB zich steeds meer als een ontwikkelplatform waarin samenwerkingen met makers en instellingen centraal staan. Binnen het programma schonk TNHB

speciale aandacht aan het betrekken van diverse doelgroepen en het versterken van de verbinding tussen kunst, gemeenschap en landschap. Dankzij steun van het VSBfonds en de Provincie Groningen werden nieuwe doelgroepen bereikt, zoals jonge makers, mensen met een beperking en mantelzorgers. In samenwerking met o.a. Noordstaat, Noorderpoort, Academie Minerva en het Prins Claus Conservatorium ontstonden workshops en kunstprojecten waarin ontmoeting en artistieke groei centraal stonden. Jonge talenten werkten met makers als Manu van Kersbergen, LeineRoebana en Wordbites.

Binnen het project Grenzeloos bouwden makers met een beperking een kleurrijke installatie in de kerk van Solwerd. Ook projecten als BAAK (een voorstelling van Tussenland), Kiemkerk (een kunstproject onder leiding van nomadisch kunstcollectief het Resort), mantelzorgbijeenkomsten rond Metgezwel (een voorstelling van theatermakers Sander Plukaard en REINDIER) en lokale expedities en pauzeplekken droegen bij aan TNHB's duurzame inbedding in de regio.

Ook het lectoraat Music in Context van de Hanzehogeschool Groningen was betrokken bij onderzoeksgerichte projecten zoals geluids- en landschapsinstallaties. Deze samenwerkingen laten zien dat TNHB niet alleen presenteert, maar ook actief bijdraagt aan de ontwikkeling van nieuw werk op het snijvlak van kunst, onderzoek en educatie.

Ook in de bredere culturele en toeristische infrastructuur is TNHB ingebed. Samenwerkingen met onder meer Marketing Groningen en Visit Eemsdelta zorgen voor regionale zichtbaarheid en positionering binnen het culturele landschap van Noord-Nederland. Binnen deze context functioneert TNHB als schakel tussen lokale identiteit, regionale spreiding en landelijke aandacht voor het Groningse landschap en erfgoed.

Reflecterend kan worden gesteld dat de kracht van TNHB in 2025 ligt in de verwevenheid van deze verschillende lagen van samenwerking: sterk lokaal verankerd in dorpen en erfgoedlocaties, regionaal verbonden via ondernemers en culturele instellingen, en artistiek ingebed in een breder netwerk van makers, opleidingen en onderzoeksinstellingen. Deze gelaagdheid maakt het festival rijk en betekenisvol, maar vraagt ook om voortdurende afstemming en zorgvuldige coördinatie. Voor de komende jaren ligt de nadruk op het verdiepen van bestaande samenwerkingen en het versterken van duurzame relaties, zodat de kwaliteit en continuïteit van het netwerk verder worden geborgd.

Inbedding

TNHB is al jaren sterk ingebed in de directe geografische omgeving van de Eemsdelta en functioneert ook in 2025 nadrukkelijk als netwerkorganisatie waarin lokale partners, culturele instellingen en maatschappelijke partijen gezamenlijk het festival mogelijk maken. De samenwerking met de Stichting Oude Groninger Kerken, kerkbeheerders, dorpscommissies en vrijwilligers vormt daarbij de structurele basis. Deze partners zijn niet alleen facilitair betrokken, maar ook inhoudelijk en organisatorisch medeverantwoordelijk voor de gastvrijheid en het gebruik van de historische kerken en dorpslocaties. Daardoor is het festival stevig verankerd in de dorpen

zelf en ontstaat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het programma en de publieksbeleving.

In de directe omgeving werkt TNHB samen met een breed netwerk van lokale ondernemers en voorzieningen. Zo werden pauzeplekken en ontmoetingslocaties gerealiseerd in samenwerking met onder meer de Luinhof in Bierum, molen De Stormvogel in Loppersum en De Kosterij in Krewerd, terwijl dorpshuizen zoals Bij Jacobus in Zeerijp zorgden voor catering en gastvrijheid voor artiesten en vrijwilligers. Ook Eetcafé De Boerderij vervulde een centrale rol in de catering rond het festivalhart en het bootprogramma. Deze samenwerkingen zorgen ervoor dat bezoekers letterlijk door de regio bewegen en in contact komen met lokale voorzieningen, wat de economische en sociale inbedding van het festival versterkt.

Een bijzondere rol binnen deze regionale inbedding is weggelegd voor de stad Appingedam. Ondanks het wegvallen van de Nicolaïkerk als centrale festivallocatie bleef de stad in 2025 op vernieuwende wijze onderdeel van het programma. Bezoekers reisden onder meer per boot vanuit het festivalhart naar de stad, waar een gevarieerd aanbod van activiteiten werd ontwikkeld in samenwerking met lokale en regionale partners. Zo waren er locatiegebonden programma's zoals een waterwandeling in samenwerking met het Waterschap Noorderzijlvest en Tijdschrift Noorderbreedte, rondleidingen in kalkoven De Fivel en een intiem concert van Luna Hamelink, evenals een theatraal ritueel in de synagoge en een installatie- en concertproject in Solwerd met kunstenaar Harry Aling en zorginstellingen uit de regio. Ook Museum Stad Appingedam en lokale horeca, waaronder restaurant De Basiliek, waren actief betrokken. Met deze aanpak wist TNHB Appingedam niet alleen zichtbaar onderdeel van het festival te houden, maar ook de relatie tussen stad, publiek en programma verder te verdiepen. Tegelijkertijd droeg het festival bij aan de lokale economie en het toeristisch profiel van de stad.

Ook op het gebied van bereikbaarheid en logistiek wordt intensief samengewerkt met regionale partijen. Met ARRIVA Nederland werd het vervoer van bezoekers tussen Groningen en Oosterwijtwerd georganiseerd, terwijl lokale ondernemers zoals Guikema Rijwielhandel de fietsverhuur faciliteerden. Daarnaast zijn diverse hotels en logiesverstrekkers in Appingedam, Delfzijl en omliggende dorpen betrokken bij de huisvesting van artiesten en bezoekers, waarmee het festival direct bijdraagt aan de lokale verblijfssector en spreiding van toeristische bestedingen.

Reflectie op organisatorische gang van zaken

In dit hoofdstuk wordt gereflecteerd op de organisatorische gang van zaken van TNHB 2025: de samenwerking binnen het team, de personele bezetting, knelpunten en hun invloed op het festival, de samenwerking met externe partijen en de stappen richting verdere professionalisering en toekomstbestendigheid.

Kernteam, bestuur en (externe) partners

In 2025 werkte TNHB met een compacte organisatie, in lijn met de ambitie om een stabiel kernteam op te bouwen. De dagelijkse leiding lag bij artistiek leider Minke van der Velde en zakelijk leider Renée Trentelman.

Binnen het team was sprake van continuïteit, aangevuld met gerichte versterking. Anneke Folkerts keerde terug als coördinator voor vrijwilligers, locaties en participatieprojecten, wat bijdroeg aan stabiliteit en verdere professionalisering. Veerle Gnodde bleef verantwoordelijk voor marketing en communicatie en werd versterkt door Lynn van de Lucht met focus op online zichtbaarheid. Koen Huberts verzorgde opnieuw de artiestenproductie en met de komst van Paul Steeneken als productie leider werd de productionele coördinatie versterkt. Deze combinatie van ervaring en gerichte uitbreiding droeg bij aan een soepele uitvoering, al blijft de druk op de organisatie bestaan en brengen deze uitbreidingen ook hogere personele kosten met zich mee.

Samenwerking met externe partners bleef essentieel. De ruimtelijke aankleding door Mieke den Braber en haar team sloot nauw aan bij de artistieke visie en kreeg extra waardering via een bijdrage van de Provincie Groningen. De technische productie door Rentamp maakte het mogelijk om voorstellingen te realiseren in de complexe context van historische kerken. Ook de visuele identiteit, ontwikkeld door Liza Verhoeven, werd consistent doorgezet. Deze langdurige samenwerkingen versterken de kwaliteit en continuïteit, maar vragen om intensieve afstemming binnen een kleine organisatie.

Op bestuurlijk niveau is ingezet op verdere versterking. Sinds de verzelfstandiging in 2022 beschikt TNHB over een eigen bestuur, dat in 2025 is uitgebreid met nieuwe (aspirant-)leden om expertise en continuïteit te borgen. Oprichter van het festival, Geert Lameris, bleef als adviseur betrokken bij het festival.

Werkzame personen festivalorganisatie

Werkzame personen in Fte. 1 Fte=38h			
Soort	Aantal uren	Aantal personen	Bedrag
Werknemers in vaste dienst	0	0	€ 0
Werknemers in tijdelijke dienst	0	0	€ 0
Inhuur zzp/freelancers	3264	7	€ 114.860
Overige werkzame personen (inhuur)	0	0	€ 0
Stagiairs	0	0	€ 0
Vrijwilligers	800	100	€ 0
*Volgens model 6.4 handboek meerjarige festival subsidies 2025-2028 Fonds Podiumkunsten			

Blik op de toekomst

In 2025 staat TNHB op een kantelpunt in de ontwikkeling van de organisatie. De huidige schaal en opzet van het festival – met een groot aantal activiteiten verspreid over vele kleine, intieme kerkruimtes – heeft de afgelopen jaren bijgedragen aan het karakter en de aantrekkingskracht van het festival. Tegelijkertijd brengt deze werkwijze een toenemende organisatorische complexiteit met zich mee en legt zij een aanzienlijke druk op het relatief kleine team, met name op het gebied van planning, logistiek en coördinatie.

Zowel intern als vanuit het publiek groeit het besef dat verdere kwantitatieve uitbreiding zijn grenzen heeft bereikt. Een groot aantal activiteiten kan ten koste gaan van overzicht, focus en samenhang. Deze constatering leidt tot een duidelijke koerswijziging: TNHB kiest er nadrukkelijk voor om niet langer primair te sturen op groei in aantallen, maar op inhoudelijke verdieping, samenhang en kwaliteit van het programma.

In lijn met adviezen van het Fonds Podiumkunsten en de Provincie Groningen is in 2025 een eerste stap gezet naar een programmering die sterker wordt ontwikkeld in wisselwerking met locatie en omgeving. Deze inhoudelijke aanscherping vraagt om andere organisatorische keuzes en een gerichtere inzet van capaciteit. Door scherper te programmeren en bewuster om te gaan met schaal en spreiding, ontstaat ruimte om de werkdruk binnen het team te verlagen en tegelijkertijd de artistieke impact te vergroten.

De organisatorische ontwikkeling van TNHB staat echter niet los van de financiële context. Teruglopende subsidies en stijgende kosten, onder meer op het gebied van productie, techniek, personeel en publieksbereik, zetten de bedrijfsvoering onder druk. In reactie hierop zijn strategische keuzes gemaakt, zoals het verhogen van ticketprijzen naar een meer marktconform niveau en het actiever inzetten op het vergroten van eigen inkomsten. Tegelijkertijd blijft toegankelijkheid een belangrijk uitgangspunt, onder andere via kortingsregelingen en gerichte publieksbenadering. Ook wordt ingezet op een efficiëntere besteding van middelen en het ontwikkelen van aanvullende inkomstenbronnen, zoals publieksactiviteiten en merchandise.

Een belangrijke uitdaging binnen deze ontwikkeling is de verhouding tussen werkdruk, ambities en beschikbare middelen. TNHB werkt met een klein en betrokken team, waarin de organisatorische belasting hoog is. Tegelijkertijd streeft de organisatie naar een gezonde en toekomstbestendige bedrijfsvoering, waarin fair pay en eerlijke vergoedingen voor makers, medewerkers en andere betrokken professionals centraal staan. Deze ambitie vergroot de druk op de begroting en maakt de balans tussen artistieke kwaliteit, toegankelijkheid en eerlijke beloning complex. Verwacht wordt dat dit spanningsveld de komende jaren een blijvend aandachtspunt zal zijn.

De gekozen koers, gericht op inhoudelijke verdieping, scherpere programmering en het verminderen van organisatorische complexiteit, is daarom niet alleen artistiek, maar nadrukkelijk ook bedrijfsmatig gemotiveerd. Door bewuster om te gaan met schaal, capaciteit en middelen werkt TNHB toe naar een organisatie waarin werkdruk beheersbaar blijft en tegelijkertijd ruimte ontstaat om stappen te zetten richting fair pay en een duurzame personele en financiële basis.

Terugkijkend heeft TNHB in 2025 organisatorisch stabiel gefunctioneerd en belangrijke inzichten opgedaan die richting geven aan de toekomst. De komende jaren ligt de focus op het verder versterken van de organisatie door het maken van scherpe keuzes, het verminderen van kwetsbaarheden in capaciteit en het verduurzamen van de bedrijfsvoering. Hiermee ontwikkelt TNHB zich naar een festivalstructuur waarin kwaliteit, samenhang en haalbaarheid beter met elkaar in balans zijn.

Overzicht bestuursleden en rooster van aftreden

Uitgangspunten

- Het bestuur van Stichting Festival Terug naar het begin (TNHB) bestaat uit minimaal vijf en maximaal zeven leden.
- Bestuursleden worden benoemd voor een termijn van vier jaar.
- Herbenoeming is eenmaal mogelijk voor een aansluitende periode van vier jaar, met een maximale zittingsduur van acht jaar.
- Ten behoeve van de continuïteit treedt bij voorkeur niet meer dan één bestuurslid tegelijkertijd af.
- Bestuursfuncties zoals voorzitter en secretaris kunnen in beginsel worden overgedragen binnen het bestuur. Voor de functie van penningmeester geldt dat specifieke deskundigheid vereist is; bij opvolging wordt hier nadrukkelijk op geselecteerd.
- Indien er bij het verstrijken van de zittingstermijn nog geen geschikte opvolger beschikbaar is, kan een bestuurslid eenmalig voor een periode van maximaal één jaar worden herbenoemd.

Aftreedrooster bestuur

Aftreedrooster bestuur Stichting Festival Terug naar het begin					
Naam	Functie	Startdatum	Einddatum (1e termijn)	Herbenoem- baar	Einddatum (2e termijn)
Leo Delfgaauw	Voorzitter	20-12-2021	20-12-2025	Ja	20-12-2029
Erik Juk	Penningmeester	20-12-2021	20-12-2025	Ja	20-12-2029
Leonie Wendker	Secretaris	18-02-2022	18-12-2026	Ja	18-12-2030
Peter Vroege	Bestuurslid	01-02-2024	01-02-2028	Ja	01-09-2032
Lucy Goslinga	Bestuurslid	26-03-2025	26-03-2029	Ja	26-03-2033

2. Jaarrekening

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor jaarverslaggeving voor kleine organisaties zonder winststreven. Ook is rekening gehouden met de voorwaarden zoals opgenomen in het Handboek Verantwoording Meerjarige Festival Subsidies 2025-2028 van het Fonds Podiumkunsten.

Alle genoemde bedragen zijn euro's.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten.

Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn. De baten zijn gebaseerd op het gefactureerde of doorberekende bedrag voor geleverde goederen en diensten.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de stichting bestaat uit de onderdelen algemene reserve, bestemmingsreserve en Bestemmingsfonds FPK.

Schulden

Schulden zijn gewaardeerd tegen de kostprijs.

Opbrengstverantwoording

De Stichting rekent de opbrengst van verkoop van tickets en overige (subsidie) opbrengsten tot de netto-omzet wanneer alle betalingen zijn ontvangen danwel dat er een er redelijke zekerheid bestaat dat deze inbaar is

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

BALANS per 31 december 2025 en 31 december 2024

Activa	31-12-2025	31-12-2024	Passiva	31-12-2025	31-12-2024
			<i>Eigen vermogen St TnhB</i>	€ 26.964	€ 21.632
			<i>Bestemmingsreserve festival</i>	€ 58.233	€ 60.983
			<i>Bestemmingreserve FPK</i>	€ 10.568	€ 10.568
			<i>Bestemmingfonds FPK 2025-2028</i>	€ -	€ -
Totaal Vaste Activa	€ -	€ -	Totaal Eigen vermogen (TEV)	€ 95.764	€ 93.183
			<i>Te betalen BTW</i>	€ 1.933	€ 2.610
<i>Nog te ontvangen subsidie</i>	€ 3.000	€ 3.000	<i>Crediteuren</i>	€ 8.662	€ 22.152
<i>Liquide middelen</i>	€ 103.358	€ 143.445	<i>Vooruit ontvangen subsidie</i>	€ -	€ 28.500
Totaal Vlottende Activa (TVIA)	€ 106.358	€ 146.445	Totaal Kortlopende Schulden (TKS)	€ 10.594	€ 53.262
Totaal Activa	€ 106.358	€ 146.445	Totaal Passiva (TP)	€ 106.358	€ 146.445

Toelichting Balans:

Resultaatverdeling	Festival	Stichting	Totaal
Resultaat Festival	€ -2.750	€ 5.332	€ 2.582
Mutatie bestemmingsreserve + EV	€ -2.750	€ 5.332	€ 2.582

Vermogensvergelijking	1-jan	31-dec	mutatie
Bestemmingsreserve festival	€ 60.983	€ 58.233	€ -2.750
Bestemmingsreserve FPK	€ 10.568	€ 10.568	€ -
<i>Totaal bestemmingsreserves</i>	€ 71.551	€ 68.801	€ -2.749
Eigen vermogen	€ 21.632	€ 26.964	€ 5.332
Totaal	€ 93.183	€ 95.765	€ 2.582

EXPLOITATIEREKENING 2025

Lasten	Boekjaar 2025		Begroting 2025		Boekjaar 2024	
Beheerslasten (productiekosten)	€	123.263	€	121.229	€	86.102
Beheerslasten (materieel)	€	5.526	€	9.500	€	4.957
Totale beheerslasten	€	128.789	€	130.729	€	91.059
Activiteitenlasten personeel	€	106.584	€	116.500	€	104.812
Activiteitenlasten materieel	€	34.906	€	26.000	€	44.346
Totale activiteitenlasten	€	141.490	€	142.500	€	149.158
Overige programmakosten	€	36.727	€	89.400	€	32.418
Marketing	€	28.450	€	29.500	€	20.855
Totaal lasten	€	335.457	€	392.129	€	293.491
Baten						
Publiekinkomsten	€	69.294	€	84.479	€	79.071
Sponsorinkomsten	€	3.479	€	3.000	€	3.025
Totaal directe opbrengsten	€	72.773	€	87.479	€	82.096
Vergoeding uit samenwerking	€	10.000	€	-	€	15.000
Subtotaal eigen inkomsten	€	82.773	€	87.479	€	97.096
Fonds Podiumkunsten regulier	€	40.351	€	32.000	€	32.637
Fonds Podiumkunsten aanvullend	€	1.449	€	5.650	€	20.000
Subsidie Provincie Groningen	€	111.333	€	100.000	€	46.588
Coronasubsidie Prov. Groningen						
Subsidie gemeenten	€	29.800	€	25.000	€	11.586
Totaal subsidies	€	182.933	€	162.650	€	110.811
NPG	€	10.000	€	10.000	€	-
Mondriaanfonds	€	-	€	-	€	-
J.B. Scholtenfonds	€	-	€	-	€	20.000
Fonds 21	€	-	€	20.000	€	15.000
VSB-fonds	€	10.000	€	35.000	€	18.680
Beringer Hazewinkel	€	10.000	€	10.000	€	10.000
Cultuurfonds	€	20.000	€	20.000	€	20.000
Overige fondsen	€	17.000	€	47.000	€	24.562
Totaal Fondsen	€	67.000	€	142.000	€	108.242
Totaal Baten	€	332.706	€	392.129	€	316.149
Saldo gewone bedrijfsvoering (festival)	€	-2.750			€	22.658
Saldo bijzondere baten en lasten	€	5.332			€	3.745
Exploitatieresultaat	€	2.582	€	-	€	26.402

Toelichting exploitatierekening

Het boekjaar 2025 is afgesloten met een positief resultaat ad € 2.582,-.

Het festivalresultaat 2025 is € 2.750 negatief. Begroot was een festival resultaat van nihil.

De totale kosten hebben de begroting onderschreden met ruim € 57.000,-. We hebben een aantal onderdelen van een oorspronkelijk programma niet kunnen uitvoeren omdat we van een aantal subsidiegevers geen of een lagere bijdrage hebben ontvangen.

De beheerslasten en activiteitenlasten liggen in de lijn van de begroting. Op de overige programmakosten hebben we moeten besparen. De kosten liggen overigens wel in de lijn met de uitgaven 2024.

De totale opbrengsten zijn ook lager dan de oorspronkelijke begroting. Dit lag vooral aan het tegenvallen van bijdragen van een aantal fondsen.

De publieksinkomsten waren lager dan geraamd, en ook lager dan 2024. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de programmering.

De subsidiebedragen waren hoger dan geraamd. Dit komt deel omdat er subsidie was doorgeschoven van 2024 naar 2025.

Dankzij de structurele subsidiebijdragen van Provincie Groningen, Fonds Podiumkunsten en de gemeente Eemsdelta hebben we een stevige basis onder het festival. Vooral dankzij deze subsidies kunnen we een grote groep artiesten aan ons festival binden.

Het saldo bijzonder baten en lasten betreft de rentebaten van de spaarrekening en de afwikkeling van een aantal balansposten.

Kengetallen:

Ratio's		31-12-2025	31-12-2024
Solvabiliteitsratio	(TEV / TP)	90%	64%
Liquiditeitsratio	(TVIA / TKS)	10%	3%

De solvabiliteitsratio meet de verhouding tussen eigen vermogen en het totaal vermogen (of vreemd vermogen). Het geeft aan in welke mate op lange termijn aan financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een hogere ratio duidt op een gezondere financiële positie.

Onze solvabiliteitsratio is goed. Over het algemeen wordt een solvabiliteitsratio van minimaal 25% tot 40% als gezond beschouwd zijn algemeenheid

De liquiditeitsratio meet het vermogen om aan kortlopende verplichtingen (schulden binnen één jaar) te voldoen met beschikbare middelen. Het toont de financiële gezondheid op korte termijn, waarbij een ratio > 1 doorgaans duidt op voldoende liquiditeit.

Ook onze liquiditeitsratio is goed. Deze is ruim boven de norm. De ratio ultimo 2024 was relatief laag omdat we op de eindbalans 2024 een relatief grote post aan vooruitontvangen subsidies hadden staan.

3. Prestatieoverzicht

Prestatieoverzicht

In het weekend van 23, 24 en 25 mei 2025 realiseerde TNHB in totaal 169 activiteiten. Daarmee trok het festival 2.370 bezoekers en werden er in totaal 8.753 betaalde bezoeken geregistreerd.

Binnen dit programma presenteerde TNHB 99 podiumkunst-activiteiten in de eeuwenoude kerken van de wierdedorpen in de gemeente Eemsdelta. Deze locaties vormen de kern van de festival doelstelling: kunst tot leven brengen op unieke erfgoedplekken. Het aantal activiteiten in 2025 is bijna gelijk aan die van de editie in 2024. Deze programmering resulteerde in 6.433 betaalde bezoeken verspreid over het weekend.

Prestatieoverzicht TNHB 2025				
	Aantal activiteiten	Gratis bezoeken	Betaalde bezoeken	Totaal aantal bezoeken
Kernactiviteiten*				
Tijdens festivalperiode	105	0	6433	6433
Buiten festival periode	0	0	0	0
Online	0	0	0	0
TOTALEN	105	0	6433	6433
* kernactiviteiten in de vorm van aanbod professioneel podiumkunstenaanbod volgens model III F handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028				

Speellijsten

De speellijst hieronder toont de breedte van de kernprogrammering van TNHB 2025 en geeft per voorstelling inzicht in het aantal speelbeurten en het bereik onder het publiek.

Speellijst TNHB 2025			
Titel voorstelling	Aantal keer gespeeld	Aantal betaalde bezoeken	Aantal gratis bezoeken
Wordbites/Sybren van Doesum - Begin van het begin	7	241	0
Tussenland - Baak	4	62	0

Leine Roebana - Silenzio	7	850	0
Eva van Manen en muzikale vrienden	7	580	0
Karima el Fillali	7	656	0
Hamraaz	6	352	0
Manu van Kersbergen - de Herontdekking van de Hemel	6	301	0
Geartse van der Zee & Rachel Schuit - Aardedragers	8	120	0
Astronaut	3	135	0
Nina de la Parra	3	240	0
Woodcraft	6	492	0
Stillness Trio	6	226	0
Illustere Figuren - Renault 4 een autobiografie	4	365	0
Marte Boneschansker - Schaduw	6	140	0
Reindier/Sander Plukaard - Metgezwel	6	481	0
Poetic Disasters Club - How we move through the dark	4	258	0
Esther de Jong	6	289	0
Ntjam Rosie	6	453	0
Ciao Lucifer	2	142	0
De Baron	1	50	0
TOTALEN	105	6433	0
*Volgens model IVF uit handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028 Fonds Podiumkunsten			

Naast een divers aanbod van professionele podiumkunsten bood TNHB ook deze editie een rijk aanbod aan randprogrammering, in de vorm van verdiepende kijk-ommetjes, samenwerkingen met jonge talenten en pauzeplekken met programmering vanuit het Prins Claus Conservatorium. In totaal ging het hier om 64 activiteiten die 2.330 betaalde bezoeken wisten aan te trekken.

Activiteiten Randprogrammering TNHB 2025			
Titel voorstelling	Aantal keer gespeeld	Aantal betaalde bezoeken	Aantal gratis bezoeken
Veldcollectief & het resort	2	327	0
Academie Minerva - Extending reality	6	175	0
de Mens Karavaan	2	35	0
Jazzensemble FOUR - Tuinsessies	6	450	0

Noorderpoort - Kijkommetje	6	145	0
Tangoduo - Molensessies	6	352	0
Drewes - Kijkommetje	8	61	0
Auristrio - Boomgaardsessies	6	257	0
Klinkt als Noord - Music in Context	2	50	0
Okki Poortvliet - Dierendoders	2	150	0
ARLING & kunstenaars van Cosis, De Zijlen en 's Heeren Loo - Come Cry With Me	6	215	0
Speurwandeling met QR-code	2	4	0
Stadsexpeditie Waterwandeling	2	21	0
Kijk-ommetje: kalk-kenner Dirk van Impen + mini-concert Luna Hamelink	4	76	0
Kijk-ommetje: natuurbeheer Boerennatuur	4	2	0
TOTALEN	64	2320	0
**Volgens model IVF uit handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028 Fonds Podiumkunsten			

Publiek en publieksbereik

Uit het bezoekersprofiel van TNHB blijkt dat het grootste gedeelte van de bezoekers, bijna 80%, onverminderd afkomstig blijft uit de drie noordelijke provincies Groningen, Drenthe en Friesland. De overige bezoekers komen uit Midden-Nederland (Overijssel, Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Gelderland) met bijna 15% en Zuid-Nederland (Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg) met bijna 6%. Cijfers uit de publieksenquête laten zien dat 22% van de bezoekers TNHB in 2025 voor het eerst bezocht. 19% was al één keer eerder geweest. Dit kan wijzen op een positief terugkeer-effect: een deel van de bezoekers uit 2024 lijkt in 2025 opnieuw te zijn gekomen. Daarnaast gaf 10% aan het festival al twee keer eerder te hebben bezocht. 21% was er voor de derde keer, en bijna 28% bezocht het festival zelfs al drie keer of vaker. In de aantallen uit ticketverkoop is tenslotte te zien dat 33% van de bezoekers tussen de 10 en 59 jaar oud is. 35% van de bezoekers is tussen de 60-69 jaar oud. 32% van de bezoekers is 70 jaar of ouder¹.

Bovenstaande cijfers lijken te onderstrepen dat TNHB erin slaagt een loyale groep bezoekers aan zich te binden. Dit is een ontwikkeling waar het festival trots op is. Onder deze loyale groep bevindt zich vermoedelijk ook een aanzienlijk aantal bezoekers dat het festival kent via de SOGK, daar waar 21% van de respondenten aangeeft het festival via de SOGK te kennen - een signaal dat deze historische verbinding nog steeds een rol speelt². TNHB blijft zich ontwikkelen. Naast het behouden van het trouwe publiek, streeft het festival ernaar ook een jongere doelgroep aan te spreken. Deze

¹ Cijfers gebaseerd op aantallen uit ticketverkoop.

² Cijfers gebaseerd op de publieksenquête onder 211 respondenten.

ambitie is eerder vastgelegd in de meerjarenplannen tot en met 2028, die dit jaar opnieuw zijn geactualiseerd.

Bijlagen

Bijlage 1: Ondertekende PDF online vragenlijst

verantwoording 2025

Verantwoording 2025 Meerjarige festivalsubsidie 2025-2028

1. Gegevens organisatie en dossier

Handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028
FAQ meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 .

1.1

Gegevens van de organisatie

Hieronder ziet u de gegevens zoals deze bij ons bekend zijn. Om deze gegevens te wijzigingen, gaat u via de zwarte balk linksboven naar de Inbox. Daar kiest u onderaan de pagina voor Mijn gegevens. U kunt dit dossier weer terugvinden in uw Inbox onder Mijn aanvragen.

Naam aanvrager:	Terug naar het begin
Statutaire naam van de organisatie:	Stichting Terug naar het begin
Postadres:	Julianaweg 3
Postcode:	9901 CN
Plaats:	APPINGEDAM
Telefoonnummer:	050 577 78 58
E-mail:	info@groningerkerken.nl
Website:	www.terugnaarhetbegin.nl
Bankrekeningnummer:	NL80RABO0190660651
Ten name van:	Stichting Terug Naar het begin
Wilt u uw bankrekeningnummer wijzigen?	Nee
Ontving u een meerjarig festivalsubsidie 2021-2024?	☒ Ja ☐ Nee

1.2

Gegevens dossier

Dossiernummer:	178507500
Naam festival:	Festival Terug naar het begin
Biënnale	
Subsidiebedrag 2025	EUR 41.799,00

2. Financiële vragen

Velden met een * zijn verplicht. Onderaan de pagina staat aangegeven welke velden nog ontbreken, dit overzicht wordt bijgewerkt na Opslaan.

Handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028

FAQ meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 .

2.1 Balans

De bedragen hieronder dient u in te voeren zodat de berekening van de solvabiliteit en liquiditeit uitgevoerd kan worden

Totale Vlottende Activa EUR 106.358,00

Eigen Vermogen EUR 95.764,00

Voorzieningen EUR 0,00

Lang Vreemd Vermogen EUR 0,00

Kort Vreemd Vermogen EUR 10.594,00

Totaal Vreemd Vermogen EUR 10.594,00

Indien de solvabiliteit (minimaal 0,5) en liquiditeit (minimaal 1) daartoe aanleiding geven, vragen wij om een toelichting

Solvabiliteit:
(Eigen Vermogen/Totaal Vreemd Vermogen) 9,03

Liquiditeit:
(Totale Vlottende Activa/Kort Vreemd Vermogen) 10,03

2.2 Bestemmingsreserve uit 2021-2024 *

Heeft u de subsidieperiode 2021-2024 afgesloten met een Bestemmingsfonds Fonds Podiumkunsten dat is omgezet in een Bestemmingsreserve? En stond deze reserve op 31 december nog (deels) op de balans?

☒ Ja

☐ Nee

Licht toe wat het verloop is geweest van deze reserve (begin- en eindsaldo) en waar deze middelen voor zijn ingezet. *

Het verloop van deze reserve is dat hij zowel op de begin- als eindbalans terug te zien is en vooralsnog niet is ingezet. De planning is om deze bestemmingsreserve in te zetten in 2026 of 2027.

2.3 Exploitatierekening *

Zijn er posten waarop de exploitatierekening beduidend afwijkt van de begroting voor de periode 2025-2028?

☐ Ja

☒ Nee

2.4 Reflectie Wet Normering Topinkomens (WNT)

☒ Hierbij verklaar ik dat de beloningen binnen de kaders (maxima) van de wet passen.

3. Model III F voor de Prestaties van Festivals

Invoerinstructie:

- * U dient alle velden te vullen. Vul het cijfer 0 in als het betreffende veld voor u niet van toepassing is.
- * U heeft via internet verbinding met onze database. Zolang u gegevens invult blijft deze verbinding in stand. Stopt u, ook voor korte tijd, met invoeren sla dan de reeds ingevoerde gegevens op: klik op **Opslaan** onderaan de pagina.
- * U vult uw gegevens in de witte velden in. De grijze velden zijn automatische rekenvelden; hier kunt u niets in wijzigen.
- * Velden met een * zijn verplicht. Onderaan de pagina staat aangegeven welke velden nog ontbreken, dit overzicht wordt bijgewerkt naOpslaan.

Handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028
FAQ meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 .

3.1 Prestatieoverzicht				
Kernactiviteiten	aantal activiteiten	Gratis bezoeken	Betaalde bezoeken	Totaal aantal bezoeken
<i>Tijdens festivalperiode</i>	105	0	6433	6433
<i>Buiten festivalperiode</i>	0	0	0	0
<i>Online</i>	0	0	0	0
Totaal kernactiviteiten	105	0	6433	6433
Schoolgebonden activiteiten	Aantal activiteiten			Aantal bezoeken
<i>Op locatie</i>	0			0
<i>Online</i>	0			0
Totaal schoolactiviteiten	0			0
Totaal alle activiteiten	105			6433

3.2 Activiteiten en publiek
Hier licht u de opgegeven prestatie in het model IIIF en IVF toe. Met het ondertekenen van dit formulier verklaart u dat deze prestatiegegevens naar waarheid zijn ingevuld en overeenstemmen met prestatiegegevens die elders gecommuniceerd worden.
Geef een onderbouwing bij de door u opgegeven bezoekersaantallen. Op welke wijze verzamelt u gegevens over de bezoekersaantallen?
De editie van 2025 trok bijna 2.400 bezoekers over het gehele weekend: iets minder dan in 2024, maar vergelijkbaar met het aantal in 2023. De lichte daling kan worden toegeschreven aan de uitzonderlijke aantrekkingskracht van de lustrumeditie in 2024, die veel nieuwe bezoekers wist te trekken. Deze daling past ook binnen een bredere trend: sinds 2024 zijn opvallend veel muziekfestivals geannuleerd vanwege stijgende kosten en tegenvallende ticketverkoop. In de woorden van de sector: “Mensen geven liever één keer veel geld uit aan Lowlands, dan vier keer naar een kleiner festival te gaan.” Tegen deze achtergrond heeft TNHB zich inhoudelijk sterk weten te onderscheiden. Hoewel de bezoekersaantallen lager lagen dan in eerdere edities, bevestigen de enthousiaste en inhoudelijke reacties de hoge waardering voor de artistieke kwaliteit en de unieke beleving. Deze terugloop in aantallen benadrukt het belang om te blijven investeren in onderscheidend vermogen, gedegen publieksonderzoek en een sterke positionering. De campagne heeft een solide fundament gelegd om TNHB in de toekomst nog beter op de kaart te zetten. Gegevens over bezoekersaantallen worden verzameld door middel van hoofdelijke tellingen per festivallocatie en door middel van aantallen uit ticketverkoop.

In model IIIF en IVF heeft u opgegeven hoeveel betalende en niet- betalende bezoekers/bezoeken er zijn gerealiseerd. Hoe verhouden de publieksaantallen zich tot de gerealiseerde publieksinkomsten?

De publieksaantallen en publieksinkomsten verhouden zich zodanig dat in 2025 sprake was van een iets lager totaal aantal bezoekers (circa 2.400) dan in eerdere edities, terwijl de publieksinkomsten juist zijn gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. De vooraf beoogde ticketopbrengst van €78.000, zoals opgenomen in het beleidsplan 2025–2028, is daarmee niet volledig gerealiseerd, maar door een geoptimaliseerd prijsbeleid is wel een duidelijke groei in inkomsten bereikt.

Dit prijsbeleid bestond uit een zorgvuldige balans tussen opbrengst en toegankelijkheid: enerzijds zijn ticketprijzen effectiever ingezet, anderzijds is gewerkt met gerichte kortingsacties om ook publiek met een kleinere beurs te blijven bereiken. In combinatie met een beperkt aantal vrijkaarten resulteerde dit in een gemiddelde ticketprijs van circa €30. Hiermee laten de cijfers zien dat, ondanks een lager bezoekersaantal, de publieksinkomsten relatief sterk zijn ontwikkeld door een bewuste en meer strategische prijsstelling.

Sluiten de gerealiseerde publieksinkomsten en -aantallen aan bij de voornemens in de meerjarige subsidieaanvraag 2025-2028?

☐

Ja

☒

Nee

Licht toe *

In de oorspronkelijke begroting voor editie 2025 stelden we ons een ambitieus doel: een ticketopbrengst van €78.000. Naarmate het festival naderde, bleek de ticketverkoop echter achter te blijven ten opzichte van het succesvolle lustrumjaar, waarin een opbrengst van €73.877 werd gerealiseerd. Daarom hebben we deze ambitie bijgesteld naar €70.000. Hoewel de beoogde bezoekersgroei voor 2025 – zoals opgenomen in de meerjarenplannen tot en met 2028 – niet is gerealiseerd, wist TNHB wel aanzienlijk meer publieksinkomsten te genereren in vergelijking met voorgaande jaren. Deze ontwikkeling is van groot belang in het licht van teruglopende subsidies en sluit aan bij de bredere trend van dalende bezoekersaantallen bij festivals. Door hierin scherpe keuzes te maken, bouwt het festival - succesvol - aan eigen financiële veerkracht. Door daarnaast ook diverse kortingsacties aan te bieden, verliest het festival ook bezoekers met een mogelijke afstand tot cultureel aanbod niet uit het oog.

4. Werkzame personen in dit boekjaar

Velden met een * zijn verplicht. Onderaan de pagina staat aangegeven welke velden nog ontbreken, dit overzicht wordt bijgewerkt naOpslaan.

Handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028 FAQ meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 .

4.1 Werkzame personen			
-	Aantal uren	Aantal personen	Bedrag
Werknemers in vaste dienst	0	0	EUR 0,00
Werknemers in tijdelijke dienst	0	0	EUR 0,00
Inhuur zzp/freelancers	3264	7	EUR 114.860,00
Overige werkzame personen (inhuur)	0	0	EUR 0,00
Stagiairs	0	0	EUR 0,00
Vrijwilligers	800	100	EUR 0,00

4.2 Uitleg Werkzame personen model	
<u>Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)</u> Werknemer op de loonlijst in vaste dienst, dus voor onbepaalde tijd. Het kan gaan om voltijd of deeltijd dienstverbanden.	
<u>werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)</u> Werknemer op de loonlijst in tijdelijke dienst, dus voor bepaalde tijd. Het kan gaan om voltijd of deeltijd dienstverbanden. Ook nul-urencontracten vallen hieronder.	
<u>ingehuurde zzp'ers/freelancers :</u> U telt hier het bedrag dat gemoeid is met arbeid en bijbehorende kosten (eventuele bijdragen aan scholing, pensioen, AOV, collectieve vertegenwoordiging, declarabele voorbereidingstijd etc). Eventuele materiaalkosten laat u zoveel mogelijk buiten beschouwing. Indien u geen afspraak heeft gemaakt over het onderscheid tussen arbeidskosten en materieelkosten, maakt u in dat geval een schatting.	
<u>overige werkzame personen (overige inhuur)</u> Uitzendkrachten, remplaçanten, payrollers, en gedetacheerden, inclusief gedetacheerden via Werkbedrijven en verloningsbedrijven, maar exclusief stagiair(e)s. Werknemers die werken voor een door u ingehuurd bedrijf worden niet meegeteld (denk bijvoorbeeld aan een marketingbedrijf dat u één factuur stuurt voor de geleverde diensten). Eventuele materiaalkosten laat u zoveel mogelijk buiten beschouwing. Indien u geen afspraak heeft gemaakt over het onderscheid tussen arbeidskosten en materiaalkosten, maakt u in dat geval een schatting.	
<u>stagiairs</u> Personen die werkzaamheden verrichten voor uw organisatie in het kader van een opleiding en daarvoor niet betaald worden, met uitzondering van een stagevergoeding of vergoeding van werkelijk gemaakte kosten (volgens de voorwaarden van de Belastingdienst).	
<u>vrijwilligers:</u> Personen die werkzaamheden verrichten voor uw organisatie en daarvoor niet betaald worden met uitzondering van een vrijwilligersvergoeding of vergoeding van werkelijk gemaakte kosten (volgens de voorwaarden van de Belastingdienst). De werkzaamheden worden verricht zonder dienstverband of contract, met uitzondering van een vrijwilligerscontract.	

5. Vragen bedrijfsvoering

Velden met een * zijn verplicht. Onderaan de pagina staat aangegeven welke velden nog ontbreken, dit overzicht wordt bijgewerkt na Opslaan.

Handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028

FAQ meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 .

5.1 Bedrijfsvoering en algemeen

Hebben zich in het verslagjaar wijzigingen voorgedaan op het gebied van de artistieke leiding?

- ☐ Ja
☒ Nee

Hebben zich in het verslagjaar wijzigingen voorgedaan op het gebied van de zakelijke leiding?

- ☐ Ja
☒ Nee

Hebben zich in het verslagjaar wijzigingen voorgedaan op het gebied van bestuur/raad van toezicht?

- ☒ Ja
☐ Nee

Licht toe *

Op bestuurlijk niveau is ingezet op verdere versterking. Sinds de verzelfstandiging in 2022 beschikt TNHB over een eigen bestuur, dat in 2025 is uitgebreid met een nieuw lid een aspirant-lid om expertise, diversiteit en continuïteit te borgen.

5.2 Opvolging

Heeft u in het voorgaande jaar aanbevelingen of opmerkingen gekregen naar aanleiding van uw jaarverantwoording?

- ☐ Ja
☒ Nee

5.3 Welke risico's en kansen ziet u voor de bedrijfsvoering en continuïteit van uw organisatie. Hoe beheerst u de risico's en op welke wijze speelt u in op de kansen?

In de bedrijfsvoering bevindt TNHB zich in 2025 in een ontwikkelfase. Een belangrijk risico ligt in de toenemende organisatorische complexiteit van het huidige festivalmodel. De programmering is verspreid over een groot aantal kleine, intieme locaties, wat veel coördinatie vraagt op het gebied van planning, logistiek en uitvoering. Dit legt een hoge druk op een klein team en maakt de organisatie kwetsbaar voor overbelasting en afhankelijkheid van enkele sleutelfiguren. Daarnaast staat de financiële continuïteit onder druk door teruglopende subsidies en stijgende kosten voor productie, techniek, personeel en publieksbereik. Hierdoor wordt de begroting krappere en ontstaat een spanningsveld tussen artistieke ambities, fair pay en beschikbare middelen. Zonder aanvullende maatregelen kan dit op termijn de ruimte voor artistieke ontwikkeling en stabiele bedrijfsvoering beperken. Zowel intern als extern is zichtbaar dat de grens van uitbreiding in aantallen is bereikt; doorgroeien in volume kan leiden tot versnippering van het programma en verlies van focus en identiteit.

Deze situatie biedt tegelijkertijd belangrijke kansen voor versterking van de organisatie. TNHB maakt de bewuste keuze om niet langer hoofdzakelijk te sturen op groei in aantallen, maar op inhoudelijke verdieping en samenhang. Dit maakt het mogelijk om de artistieke kwaliteit te verhogen en het profiel van TNHB te versterken. Ook organisatorisch ontstaan kansen: door scherper te programmeren en bewuster om te gaan met schaal en spreiding wordt de afhankelijkheid van het team verlaagd en de continuïteit versterkt. Financieel ziet TNHB kansen om de bedrijfsvoering te verstevigen door het vergroten van eigen inkomsten, onder andere via marktconformere ticketprijzen, publieksactiviteiten en merchandise. TNHB beheerst de risico's door expliciet te kiezen voor schaalbeperking, inhoudelijke focus en organisatorische vereenvoudiging.

Door deze samenhangende aanpak ontwikkelt TNHB zich naar een festivalstructuur waarin kwaliteit, samenhang en financiële en organisatorische haalbaarheid beter met elkaar in balans zijn en de continuïteit op langere termijn wordt versterkt.

6. Realisatie beleidsplan 2025-2028

Velden met een * zijn verplicht. Onderaan de pagina staat aangegeven welke velden nog ontbreken, dit overzicht wordt bijgewerkt naOpslaan.

Handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028

FAQ meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 .

6.1 Inhoud van de activiteiten *

We vragen u beknopt terug te kijken op de uitvoering van uw activiteiten in het afgelopen jaar in relatie tot de plannen zoals opgenomen in uw aanvraag voor meerjarige festivalsubsidie 2025-2028. In hoeverre zijn deze plannen gerealiseerd? Daarnaast vragen we u om uw verwachtingen voor de nabije toekomst te beschrijven.

Is de omvang van het eerste tekstblok onvoldoende dan kunt u gebruik maken van het tweede tekstblok dat bij deze vraag beschikbaar is.

In de aanvraag voor de meerjarige festivalsubsidie 2025–2028 heeft TNHB ingezet op een festival dat stevig verankerd is in de Eemsdelta, met de eeuwenoude kerken als kern van het concept. De programmering zou bestaan uit een bewuste keuze voor artiesten die zich tot deze locaties en context kunnen verhouden, gecombineerd met een mix van bewezen makers en nieuw talent. Daarnaast werd ingezet op brede programmering op plekken waar podiumkunsten niet vanzelfsprekend zijn, talentontwikkeling, nieuwe op maat gemaakte producties en het stimuleren van ontmoetingen tussen verschillende groepen: artiesten en omgeving, bewoners en bezoekers, en stad en platteland. Ook werd het belang onderstreept van bestaande en nieuwe samenwerkingen met culturele partners, onderwijsinstellingen, gezelschappen en lokale initiatieven, evenals de structurele betrokkenheid van dorps- en kerkcommissies en lokale ondernemers.

De uitvoering in 2025 laat zien dat deze uitgangspunten in belangrijke mate zijn gerealiseerd en inhoudelijk verder zijn verdiept. TNHB heeft opnieuw kunst gepresenteerd in en rond de kerken van de Eemsdelta, waarbij de locaties nadrukkelijk uitgangspunt waren voor de artistieke ontwikkeling. Makers zijn expliciet uitgenodigd om werk te maken in dialoog met de plek, wat heeft geleid tot sterk locatiegebonden en contextspecifieke voorstellingen. Dit kwam onder meer tot uiting in de openingsavond, waar drie speciaal voor TNHB ontwikkelde première's in verschillende kerken werden gepresenteerd, volledig afgestemd op locatie en omgeving.

De combinatie van gevestigde namen en nieuw talent is in 2025 concreet vormgegeven door samenwerkingen tussen ervaren makers en jonge artiesten uit onder andere onderwijs- en ontwikkelinstellingen. Dit resulteerde in artistieke kruisbestuivingen tussen disciplines zoals dans, muziek en spoken word. Talentontwikkeling kreeg daarnaast vorm door het bieden van podia aan studenten en jonge makers in een professionele festivalcontext, waarmee het plan om ruimte te bieden aan nieuw talent daadwerkelijk is gerealiseerd.

Ook de ambitie om brede programmering te realiseren op niet vanzelfsprekende locaties is in 2025 waargemaakt. Naast de kerken en dorpslocaties zijn nieuwe vormen van presentatie en beleving ontwikkeld, waaronder kijk-ommetjes, participatieve projecten, luisterinitiatieven en een bootprogramma door het landschap van de regio. Deze toevoegingen versterkten de verbinding tussen kunst, landschap en publiek en maakten de regio zelf onderdeel van de artistieke ervaring.

De samenwerking met bestaande partners is in 2025 gecontinueerd en verder verdiept. Tegelijkertijd zijn nieuwe samenwerkingen aangegaan met kunstenaars, gezelschappen en instellingen uit verschillende disciplines en regio's. De betrokkenheid van lokale dorps- en kerkcommissies en ondernemers is onverminderd groot gebleven en blijft een essentieel onderdeel van de uitvoeringspraktijk.

De belangrijkste ontwikkeling in 2025 is dat de inhoudelijke ambitie uit de aanvraag niet alleen is uitgevoerd, maar heeft geleid tot een verdere aanscherping van de artistieke koers. De nadruk op locatiegebonden werk en samenhang in de programmering is sterker geworden, mede doordat is gebleken dat de oorspronkelijke schaal zijn organisatorische grenzen nadert. Dit heeft geleid tot een bewuste verschuiving van kwantitatieve groei naar inhoudelijke verdieping.

Voor de nabije toekomst verwacht TNHB deze ontwikkeling verder door te zetten. De focus ligt op het versterken van de artistieke kwaliteit door nog scherper te programmeren, meer ruimte te creëren voor ontwikkeling op locatie en de samenwerking tussen makers, omgeving en publiek verder te intensiveren. Tegelijkertijd zal worden ingezet op het beheersbaar houden van de organisatorische druk, het verbeteren van de balans tussen middelen en ambities en het verder ontwikkelen van een duurzame financiële basis. Daarmee ontwikkelt TNHB zich richting een festivalstructuur waarin

de inhoudelijke doelstellingen uit de aanvraag niet alleen worden behouden, maar in een meer geconcentreerde en toekomstbestendige vorm worden doorgezet.

6.2 Talentontwikkeling (voor zover van toepassing)

We vragen u beknopt terug te kijken op de uitvoering van uw activiteiten in het afgelopen jaar in relatie tot de plannen zoals opgenomen in uw aanvraag voor meerjarige festivalsubsidie 2025-2028. In hoeverre zijn deze plannen gerealiseerd? Daarnaast vragen we u om uw verwachtingen voor de nabije toekomst te beschrijven.

☐

Dit onderwerp is niet van toepassing

In de aanvraag voor de meerjarige festivalsubsidie 2025–2028 heeft TNHB zich ten doel gesteld om talentontwikkeling, samenwerking en maatschappelijke verankering structureel te versterken binnen de programmering. Talentontwikkeling vormt daarin één van de vier basisrichtlijnen.

Het festival maakt expliciet ruimte voor zowel gevestigde makers als nieuw talent, met bijzondere aandacht voor jonge artiesten die aan het begin van hun carrière staan.

In 2025 is deze ambitie in belangrijke mate gerealiseerd en inhoudelijk verder verdiept. De samenwerking met Noordstaat leidde tot een bijzondere proloog van De Herontdekking van de Hemel, ontwikkeld samen met spoken word-artiest Manu van Kersbergen, waarin jonge makers actief participeerden in een professionele productiecontext. Studenten van Academie Minerva brachten in Café Veldzicht in Oosterwijtwerd een tentoonstelling en performances tot stand waarin lokale verhalen, verbeelding en geschiedenis met elkaar werden verweven. Daarnaast presenteerden Noorderpoort-studenten samen met Wordbites en Sybren van Doesum de voorstelling Het begin van het begin, waarin poëzie en muziek samenkwamen in een laagdrempelige, toegankelijke vorm die specifiek ruimte bood aan jong talent.

De conclusie is dat de plannen uit de aanvraag in 2025 niet alleen zijn gerealiseerd, maar ook in de praktijk verder zijn verdiept en verbreed. Talentontwikkeling is niet een afzonderlijk programmaonderdeel gebleven, maar steeds sterker verweven geraakt met de kern van het festival, in nauwe samenwerking met regionale en landelijke partners.

Voor de nabije toekomst zet TNHB in op het verder versterken van deze koers. Daarbij ligt de nadruk op scherpere inhoudelijke samenhang en een nog intensievere wisselwerking tussen locatie, makers en publiek. Gezien de specifieke schaal en spreiding van het festival is er een groeiend besef dat verdere kwantitatieve groei haar grenzen kent. De focus verschuift daarom naar verdieping in plaats van uitbreiding: minder nadruk op het aantal activiteiten, en meer op de kwaliteit, onderlinge samenhang en ruimte voor ontmoeting.

6.3 Internationalisering (voor zover van toepassing)

We vragen u beknopt terug te kijken op de uitvoering van uw activiteiten in het afgelopen jaar in relatie tot de plannen zoals opgenomen in uw aanvraag voor meerjarige festivalsubsidie 2025-2028. In hoeverre zijn deze plannen gerealiseerd? Daarnaast vragen we u om uw verwachtingen voor de nabije toekomst te beschrijven.

☒ Dit onderwerp is niet van toepassing

6.4 Publiekssamenstelling

We vragen u beknopt terug te kijken op de uitvoering van uw activiteiten in het afgelopen jaar in relatie tot de plannen zoals opgenomen in uw aanvraag voor meerjarige festivalsubsidie 2025-2028. In hoeverre zijn deze plannen gerealiseerd? Daarnaast vragen we u om uw verwachtingen voor de nabije toekomst te beschrijven.

Betrek hierbij resultaten van eventuele publieksonderzoeken

In het beleidsplan 2025–2028 heeft TNHB de ambitie geformuleerd om met een divers podiumkunstenprogramma op unieke locaties in het Groninger landschap zowel een regionaal als bovenregionaal publiek te bereiken. Daarbij ligt de nadruk op het verbinden van stad en platteland, het versterken van publieksverbreding richting cultuurminnende Stadjes en jongere doelgroepen, en het verder ontwikkelen van een loyale achterban. Ook werd ingezet op samenwerking binnen het initiatief Langs de Gouden Rand, gerichte marketing via stedelijke culturele netwerken en onderwijsinstellingen, en het verbeteren van bereikbaarheid en toegankelijkheid van het festival.

De uitvoering in 2025 laat zien dat deze ambities in belangrijke mate zijn gerealiseerd. Het publieksbereik is stevig verankerd in Noord-Nederland: bijna 80% van de bezoekers komt uit Groningen, Drenthe en Friesland. Binnen de provincie Groningen blijft het aandeel zeer hoog (65%), met een sterke vertegenwoordiging uit de stad Groningen (circa 45% van de Groningse bezoekers). Dit sluit aan bij de ambitie om meer Stadjes te bereiken. Daarnaast komt 24% van de Groningse bezoekers uit de gemeente Eemsdelta zelf, wat duidt op een verdere versterking van de lokale inbedding van het festival. De ambitie om ook buiten de regio publiek te bereiken wordt eveneens gerealiseerd: circa 15% van de bezoekers komt uit Midden-Nederland en ongeveer 6% uit Zuid-Nederland. Hiermee blijft TNHB een festival met een duidelijke regionale kern, maar met een stabiel bovenregionaal bereik.

Uit publieksenquêtegegevens blijkt dat TNHB erin slaagt zowel een trouwe achterban te behouden als nieuw publiek aan te trekken. 28% van de bezoekers in 2025 komt al drie keer of vaker, wat wijst op een sterke loyaliteit binnen de achterban. Tegelijkertijd is 22% van de bezoekers nieuw en 19% komt voor de tweede keer. Dit laat zien dat er sprake is van een instroom van nieuw publiek én herhaalbezoek. De historische band met de Stichting Oude Groninger Kerken blijft daarbij zichtbaar: 21% van de respondenten kent het festival via deze route, wat de blijvende betekenis van deze samenwerking onderstreept.

De leeftijdsopbouw laat zien dat het publiek nog steeds relatief ouder is, maar wel breed verdeeld: ongeveer een derde van de bezoekers is jonger dan 60 jaar, terwijl de grootste groep zich bevindt in de 60+ categorie. Dit bevestigt dat de ambitie om jongere doelgroepen te bereiken nog in ontwikkeling is, maar dat er wel voorzichtig beweging zichtbaar is.

Voor de nabije toekomst blijft TNHB inzetten op een dubbele strategie: het behouden en versterken van de loyale achterban én het gericht verbreden van het publiek. De focus ligt daarbij op het verder verlagen van drempels via educatieve trajecten en samenwerkingen met maatschappelijke organisaties, waardoor publieksverbreding steeds meer een integraal onderdeel van het festival wordt in plaats van een aanvullend programmaonderdeel.

6.5 (Artistieke) samenwerkingen en coproduceren

We vragen u beknopt terug te kijken op de uitvoering van uw activiteiten in het afgelopen jaar in relatie tot de plannen zoals opgenomen in uw aanvraag voor meerjarige festivalsubsidie 2025-2028. In hoeverre zijn deze plannen gerealiseerd? Daarnaast vragen we u om uw verwachtingen voor de nabije toekomst te beschrijven.

Artistiek gezien ontwikkelt TNHB zich steeds meer als een ontwikkelplatform waarin samenwerkingen met makers en instellingen centraal staan, conform de plannen zoals opgenomen in haar beleidsplan 2025-2028. Binnen het programma van 2025 schonk TNHB speciale aandacht aan het betrekken van diverse doelgroepen en het versterken van de verbinding tussen kunst, gemeenschap en landschap. Dankzij steun van het VSBfonds en de Provincie Groningen werden nieuwe doelgroepen bereikt, zoals jonge makers, mensen met een beperking en mantelzorgers.

TNHB zocht de artistieke samenwerking met o.a. Noordstaat, Noorderpoort, Academie Minerva en het Prins Claus Conservatorium, waaruit workshops en kunstprojecten ontstonden waarin ontmoeting en artistieke groei centraal stonden. Jonge talenten werkten met makers als Manu van Kersbergen, LeineRoebana en Wordbites.

Binnen het project Grenzeloos bouwden makers met een beperking een kleurrijke installatie in de kerk van Solwerd onder begeleiding van Harry Arling. Projecten als Kiemkerk (een kunstproject onder leiding van nomadisch kunstcollectief het resort), mantelzorgbijeenkomsten rond Metgezwel (een voorstelling van theatermakers Sander Plukaard en REINDIER) en lokale expedities en pauzeplekken droegen bij aan TNHB's maatschappelijke samenwerkingen.

Het lectoraat Music in Context van de Hanzehogeschool Groningen was betrokken bij onderzoeksgerichte projecten zoals geluids- en landschapsinstallaties. Deze samenwerkingen laten zien dat TNHB niet alleen presenteert, maar ook actief bijdraagt aan de ontwikkeling van nieuw werk op het snijvlak van kunst, onderzoek en educatie.

Reflecterend kan worden gesteld dat de voorgenomen plannen zoals opgenomen in de aanvraag voor meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 in grote mate zijn gerealiseerd. TNHB realiseerde, conform deze plannen, verschillende artistieke en maatschappelijke samenwerkingen. De verwachting en ambitie is om deze samenwerkingen de komende jaren uit te breiden en uit te bouwen, waarbij de nadruk ligt op het verdiepen van bestaande samenwerkingen, zodat kwaliteit en continuïteit geborgd worden. Een samenwerkingsverband om hier uit te lichten is die met kunstcollectief het resort, dat in 2026 wordt uitgebreid van een naar drie kunstlocaties.

7. Reflectie op de codes en Fair Pay

Velden met een * zijn verplicht. Onderaan de pagina staat aangegeven welke velden nog ontbreken, dit overzicht wordt bijgewerkt naOpslaan.

Handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028

FAQ meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 .

7.1 Code Diversiteit en Inclusie

Startpositie: Hoe is de situatie/ toepassing/ realisatie bij aanvang van het verslagjaar?

Wat was de doelstelling voor het verslagjaar?

Wat waren de activiteiten/ontwikkelingen in het verslagjaar?

Wat is de stand van zaken aan het einde van het verslagjaar en is dat in lijn met de bij de aanvraag geformuleerde ambities?

Wat is de doelstelling voor het komende jaar?

Terug naar het begin vertrekt vanuit de ambitie om kunst en cultuur toegankelijk te maken voor een breed en divers publiek op het Groninger platteland, met een sterke focus op het verbinden van kunst met het landschap en de lokale gemeenschap. Vanaf de start vormen diversiteit en inclusie een kernwaarde, zichtbaar in de programmering, het publieksbereik, de organisatie en de samenwerkingen. Voor het verslagjaar was de doelstelling om deze inclusieve benadering verder te versterken, met nadruk op het verdiepen van de lokale verankering, het aangaan van nieuwe samenwerkingen met diverse gemeenschappen en het verlagen van drempels voor deelname en bezoek. In 2025 zijn hierin concrete stappen gezet: zo is contact gelegd met de Molukse gemeenschap in Appingedam met het oog op programmering in de Molukse kerk in 2026, in het kader van 75 jaar Molukse geschiedenis in Nederland. Daarnaast is een inclusief kunstproject gerealiseerd waarbij een kunstenaar samenwerkte met mensen met een verstandelijke beperking, wat leidde tot zichtbare trots en betrokkenheid bij de deelnemers. Ook is een samenwerking gestart met het Resort en de kunstcommissie van Oosterwijtwerd voor een gezamenlijk kunstproject, en zijn 200 kaarten met 50% korting beschikbaar gesteld aan inwoners van Eemsdelta om financiële drempels te verlagen. Aan het einde van het verslagjaar kan worden geconcludeerd dat er duidelijke en betekenisvolle stappen zijn gezet richting een inclusiever en breder toegankelijk festival, met versterkte lokale samenwerkingen en een groter bereik onder diverse doelgroepen, in lijn met de ambities uit de aanvraag. Voor het komende jaar ligt de focus op het verder verdiepen en bestendigen van deze koers, onder andere door de Molukse kerk daadwerkelijk op te nemen in de programmering, samenwerkingen verder uit te bouwen en inclusieve werkwijzen structureel te verankeren in alle onderdelen van het festival.

7.2 Governance Code Cultuur

Startpositie: Hoe is de situatie/ toepassing/ realisatie bij aanvang van het verslagjaar?

Wat was de doelstelling voor het verslagjaar?

Wat waren de activiteiten/ontwikkelingen in het verslagjaar?

Wat is de stand van zaken aan het einde van het verslagjaar en is dat in lijn met de bij de aanvraag geformuleerde ambities?

Wat is de doelstelling voor het komende jaar?

Bij aanvang van het verslagjaar handelde het bestuur van Terug naar het Begin al actief volgens de acht principes van de Governance Code Cultuur. De maatschappelijke doelstelling van de stichting was helder verankerd in de statuten, het directiereglement en een openbaar statement. Het bestuur opereerde onafhankelijk, op afstand en onbezoldigd, zonder persoonlijke of zakelijke belangen bij het festival, en er was een duidelijke rolverdeling tussen bestuur en projectleiding. In 2024 waren bovendien al belangrijke stappen gezet in het borgen van goed bestuur, zoals het opstellen van een bestuurscode, het invoeren van regelmatige zelfevaluaties en het organiseren van periodiek overleg met de leiding.

Voor het verslagjaar lag de nadruk op het verder versterken van goed bestuur, met als belangrijkste doelstellingen het vergroten van de diversiteit binnen het bestuur en het bieden van meer stabiliteit en duidelijkheid in de aansturing van de organisatie. In 2025 zijn hierin concrete stappen gezet door de werving van twee nieuwe bestuursleden, waaronder een junior-bestuurslid van in de twintig. Daarmee bestaat het bestuur nu uit een evenwichtige samenstelling van drie vrouwen en drie mannen, verdeeld over drie generaties. Daarnaast heeft het bestuur al in een vroeg stadium, namelijk in september, groen licht gegeven voor de festivaleditie van 2026. Hierbij is gewerkt met een minimumbegroting die later is uitgebreid naarmate meer subsidies werden toegekend, zodat het team tijdig duidelijkheid had over hun positie en de voortgang van het festival.

Aan het einde van het verslagjaar kan worden geconcludeerd dat het bestuur functioneert in lijn met de principes van de Governance Code Cultuur. De samenstelling is diverser en evenwichtiger geworden en de organisatie profiteert van meer voorspelbaarheid en helderheid in besluitvorming en aansturing, wat aansluit bij de ambities uit de aanvraag. Voor het komende jaar is het doel om deze werkwijze verder te bestendigen en te verdiepen, onder andere door blijvende aandacht voor diversiteit, transparantie en tijdige besluitvorming, evenals verdere professionalisering via de werving van aanvullende expertise en het formaliseren van een rooster van aftreden.

7.3 Fair Practice Code

Startpositie: Hoe is de situatie/ toepassing/ realisatie bij aanvang van het verslagjaar?

Wat was de doelstelling voor het verslagjaar?

Wat waren de activiteiten/ontwikkelingen in het verslagjaar?

Wat is de stand van zaken aan het einde van het verslagjaar en is dat in lijn met de bij de aanvraag geformuleerde ambities?

Wat is de doelstelling voor het komende jaar?

Bij aanvang van het verslagjaar onderschreef en paste Terug naar het Begin de Fair Practice Code al toe, met een duidelijke inzet op eerlijke beloning en

goede arbeidsomstandigheden. In de periode daarvoor was de eerste stap gezet van fair share naar fair pay, waarmee een basis was gelegd voor een meer duurzame en professionele organisatie, ondanks de daarmee gepaard gaande stijging in personeelskosten. Voor het verslagjaar was de doelstelling om deze ontwikkeling verder te bestendigen, door fair pay structureel door te voeren voor zowel medewerkers als artiesten en tegelijkertijd de arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden verder te professionaliseren.

In 2025 zijn hierin concrete stappen gezet. Alle artiesten zijn betaald volgens faire tarieven en binnen de organisatie is actief aandacht besteed aan werkdruk, welzijn en een veilige werkomgeving. Ter ondersteuning hiervan beschikt de organisatie over twee vertrouwenspersonen en wordt actief verwezen naar Mores, het meldpunt voor ongewenste omgangsvormen. Daarnaast is bij de inzet van zzp'ers zorgvuldig onderzocht of de arbeidsrelaties voldoen aan de actuele regelgeving rondom schijnzelfstandigheid; de huidige constructies zijn daarbij als juridisch verdedigbaar beoordeeld. Deze inzet heeft geleid tot hogere personeelskosten, maar draagt bij aan duurzame werkrelaties en de kwaliteit van het festival.

Aan het einde van het verslagjaar kan worden geconcludeerd dat de organisatie handelt in lijn met de uitgangspunten van de Fair Practice Code. Eerlijke beloning is grotendeels gerealiseerd en er is aantoonbare aandacht voor goede, veilige en duurzame arbeidsomstandigheden, wat aansluit bij de ambities zoals geformuleerd in de aanvraag. Voor het komende jaar ligt de focus op het verder bestendigen en verdiepen van deze werkwijze, met als belangrijk doel het realiseren van een stabiele financiële basis die eerlijke beloning structureel mogelijk maakt voor alle betrokkenen, in lijn met de CAO Poppodia en Festivals.

7.4 Fair Pay *

Hoe heeft u de extra middelen van Fair Pay ingezet? Heeft u het in uw aanvraag voorgenomen beloningsbeleid uitgevoerd?

Heeft u het in uw aanvraag voorgenomen beloningsbeleid uitgevoerd?

- ☒ Ja
☐ Nee

Hoe heeft u de extra middelen van Fair Pay ingezet?

TNHB zit in een transitionele fase van een fair-share beloningsbeleid naar een fair-pay beloningsbeleid. De extere middelen van Fair Pay vanuit Fonds Podiumkunsten zijn in 2025 ingezet om hierin verdere stappen te maken. Het beleid is uitgevoerd zoals beschreven in het beleidsplan 2025-2028 (tevens aanvraag meerjaren subsidie bij Fonds Podiumkunsten). Hoewel het TNHB nog niet lukt om het gehele team volgens fair-pay principes te betalen, zet zij hierin wel duidelijk stappen. Dit door extra Fair-Pay budget vanuit Fonds Podiumkunsten hiervoor in te zetten, goede afspraken te maken met het team over uren en beschikbaar budget en door het salaris van het team zo veel mogelijk te baseren op de CAO Poppodia en Festivals.

7.5 Namen van bestuurders/toezichthouders en rooster van aftreden *

Naam	Functie	Startdatum termijn	Einde termijn	Herbenoembaar
Leo Delfgaauw	Voorzitter	20 december 2021	20 december 2029	Ja
Erik Juk	Penningmeester	20 december 2021	20 december 2029	Ja
Leonie Wendker	Secretaris	18 februari 2022	18 februari 2030	Ja
Peter Vroege	Bestuurslid	1 februari 2024	1 februari 2032	Ja
Lucy Goslinga	Bestuurslid	26 maart 2025	26 maart 2033	Ja

8. Jaarverantwoording en ondertekening

Velden met een * zijn verplicht. Onderaan de pagina staat aangegeven welke velden nog ontbreken, dit overzicht wordt bijgewerkt naOpslaan.

Handboek verantwoording meerjarige festivalsubsidies 2025-2028 FAQ meerjarige festivalsubsidie 2025-2028 .

8.1

Jaarverantwoording

Upload hieronder uw Jaarverantwoording

Richtlijnen voor de jaarverantwoording vindt u in het Handboek Meerjarig festivalsubsidies 2025-2028 .

8.2

Ondertekening

Met dit formulier beschikt het Fonds over de door u ingevoerde informatie. We vragen u een print van dit formulier te maken en deze print, rechtmatig ondertekend conform uw statuten, hier te uploaden. Hiermee bevestigt u dat de door u opgegeven informatie correct en rechtsgeldig is en gebruikt kan worden voor de verantwoording.

Naam organisatie:	Stichting Terug naar het begin
Naam ondertekenaar:	L. H. M. P. Delfgaauw en F. E. Juk
Functie ondertekenaar:	Voorzitter en Penningmeester
Datum:	29 april 2026
Plaats:	Appingedam
Handtekening:	
Upload hiernaast dit ondertekende formulier:	